

Kronika

Den som vill dra mänskligheten vid näsan, ska använda nosringen. Svante Folin minns sin Nietzsche.

Lidandets olympiad

Stormaktstidens svenska överklass berusade sig inte bara på vin utan även med ett ärorikt förflutet. Enligt Rudbecks febrilt flödande fantasier i *Atlantica* var svenskarna Guds utvalda folk och Sverige "gudarnas, konungarnas, de yverbarnas och lycksaligas ö". Vi var födda att "alla andra i världen styra och regera".

Kristenheten har som bekant inbillat sig vara skapad efter Guds avbild och otaliga andra kulturer har genom tiderna fröjd sig över en likartad megaloman proveniens. Nu råder andra regler. Att härstamma från gudar och hjältar ger ingen bonus. I stället bör man vara avkomma till en grupp, som blivit offer för historiska katastrofer och oförrätter. I denna nya sociala hierarki är offerstatus ett *sine qua non* för hög sittpinne. Den nya vetenskapen "victimologi" studerar och jämför graden av lidande hos en växande skara kandidater i lidandets olympiad.

Ian Büruma funderar i aprilnumret av New York Review of Books över denna nya aspekt av tidsandan. Han konstaterar att ett besök i Auschwitz numera ingår som en del i israelernas medborgarfostran. Israel föddes ur förintelsens aska och i samma takt som judendomen tappar terräng hos en alltmer sekulariserad judenhet, blir förintelsen ett pseudoreligiöst och identitetsskapande substitut. Judar och andra lidande turister följer järnvägsspåren i Auschwitz-Birkenau på samma sätt som kristna pilgrimer under århundraden vallats längs Via Dolorosa i

Jerusalem. Det nya sakramentet saknar inte kritiker: en judisk historiker har talat om en olustig blandning av kitsch och död och i Hollywood benämns det *shoa business*.

Judarnas martyrium står så att säga utom tävlan men har inspirerat en växande skara nationella, etniska, religiösa, politiska och sexuella minoriteter att kräva erkännande, upprättelse och gärna ekonomisk

Körerna av aspiranter, som söker officiell offerlegitimation blir ständigt längre – före detta kolonialfolk, afroamerikaner, urfolk, tibetaner, hinduer, homosexuella och kvinnor.

kompenation. Iris Changs bestseller om blodbadet i Nanking 1937, då japanerna mördade 100 000 kineser, bär undertiteln *The Forgotten Holocaust of World War II* (recenserad i Finans-tidningen 24 mars). Författarinnan har uttryckt hopp om att Steven Spielberg måtte göra den grymma massakern rättvisa.

Homosexuella talar om aids som en variant av förintelsen och en spridd bok i ämnet bär titeln *Reports from the Holocaust*. Köerna av aspiranter, som söker officiell offerlegitimation blir ständigt längre – före detta kolonialfolk, afroamerikaner, urfolk, tibetaner, hinduer, homosexuella och kvinnor.

Buruma noterar att det inte var de offer som faktiskt överlevde katastroferna som högljutt framträdde med krav på rättvisa och upprättelse, utan deras barn och barnbarn. Han undrar också varför det just nu är så många som vill söka sin identitet i egenkap av vikarierande offer och varför de kräver att förfädernas lidanden rituellt och offentligt ska erkännas gång på gång.

En orsak kan vara den postkapitalistiska globaliseringsprocess, som långsamt men säkert fräter ut all genuin, etnisk särart. I den amerikaniserade delen av världen klarar sig alla i jeans, tittar på *Seinfeld* och äter Big Mac.

Ur etnografisk synpunkt avförloras och homogeniseras världen när ideologiska, religiösa, nationella och kulturella gränser luckras upp. Allt fler tycks då försöka hålla kvar spårorna av sin kulturella identitet genom att rota sig i olika historiska traumata. Nietzsche skulle ha betraktat denna tävlan om vilka som lidit mest som det moraliska slavupprorets klimax.

22 april 1999
SVANTE FOLIN

Stim i 70-tals-nät

70-talsfeminismen tynger en antologi som annars ger en bild av hur det är att vara ung tjej i dag. Jonas de Geer har läst *Fittstim*.

Antologin med den ansträngda titeln behöver inte någon närmare presentation. Kontroversen med Lundell var förmodligen förutsedd, ett led i marknadsföringen. Beklagligt nog har lanseringen präglats av den stereotypa kaxiga attityd som är redaktörerna Olssons och Norrman Skugges varumärke. Det är synd. Dels därför att några av bidragen är bra, men framför allt för att flertalet ändå tar upp väsentliga problem.

Könsroller

Fittstim
Red: Linda Norrman Skugga,
Belinda Olsson
Bokförlaget DN, 1999

Boken vänder sig till tonårstjejer. Författarna, som de flesta är födda i början/mitten på 70-talet, skriver om sin egen barndom och pubertet. Flertalet essäer är självutlämnande, ibland gripande. Det handlar om mobbing, skola, ätstörningar, förälskelse och sex men framför allt om osäkerhet, om tonåringens smärtsamma och förnedrande brottning med den egna självbilden. Boken vill uppmuntra och stötta dem som ännu inte kommit ut på andra sidan puberteten, i och för sig både sympatiskt och välbehövligt.

Tonåringar har haft det jobbigt i alla tider, men frågan är om någonsin så många unga människor har mått så psykiskt illa som idag. Här omveckan presenterades en tydlig statistik: artalet självmord bland ungdomar har fördubblats det senaste decenniet.

Bottenlös osäkerhet

Det som delvis råddat *Fittstim* är att några av de yngsta författarna rapporterar från en tonårsverklighet av bottenlös osäkerhet, förnedring och välgrundad rädsla. Redan när jag gick på högstadiet för 15-talet är sedan satte våld, trakasserier och öppet förakt för lärare och andra vuxna sin tydliga prägel på de flesta ungdomsmiljöer. Redan är det betydligt jävligare idag. Då hade inte heller porren ännu blivit en vardagsvara och inte i samma utsträckning fått pervertera hela generationers inställning till sexualiteten.

Linna Johansson (född 1978) redogörelse för hur pornografin format framför allt pojkar föreställningar om hur man gör det, hur osäkra flickor går med på att imitera porrens alla förvrängdhet och reduceras till kön, anal och mun är helt enkelt skakande. Dessvärre överdrivet och inte.

För ett starkt bidrag står också Sandra von Plato, född 1982 och en av bokens yngsta bidragsgivare. Hon skriver om invandrarkillen som bemöter tillsägelsen från religionslärarinnan med *håll käften jävla fitta, jävla rasist, jävla rassefitta* och hotar henne med stryk.

Rock'n'roll all nite. Författarna Jonna Berg, Belinda Olsson, Linda Norrman Skugga, Anja Gatå och Ann-Linn Guillou studerar Ulf Lundells obenägna draghjälp vid lanseringen av *Fittstim*. Till höger förläggaren Albert Bonnier.

Hon beskriver också hur det är att själv ständigt bemötas med *hora* och *jävla fitta*, hon beskriver lärares och klasskamraters flathet och frågar hur mycket man som tjej ska behöva tåla.

Raserad vuxenauktoritet

De här tjejerna vet inte att de har att göra med den förutsägbara urartningen och kommersialiseringen av den sexuella revolutionen och konsekvenserna av ett halvsekel medveten förstörelse av varje form av vuxenauktoritet. Istället skyller de på manssamhället och ojämlig uppfostran, allt enligt den mest opportuna förklaringsmodellen. Skulden ligger i själva verket hos en verklighetsfrämmande medelklassradikalism som feminismen är en variant av.

Aysegül S Sungur höjer sig över mängden och står för antologins i särklass bästa och mest självständiga bidrag. Hon kritiserar den massmediala schablonbilden av "den förtryckta invandrarkvinnan/flickan" och beskriver hur invandrar tjejer av omgivningens förmåls identifiera sig med den och hamnar i "tycka synd om mig"-träsket, om hur hon själv som yngre anpassade sig till den efter som det var det enklaste sättet att få bekräftelse.

Är det patriarkatet, eller manssamhället, som skapat ett sådant förväntanstryck? Nej, det visar naturligtvis att feminismen är ett bärande element i etablissemangets ideologiska struktur, en del av maktutövningen.

Mod och feminism

Hur är det förresten bevänt med feminismen? I början av varje bidrag presenteras författarna och en av punkterna är "vad är feminism för mig?". Vad är det då? Jo, sådant som mod, självbevarelsedrift eller ett underbart måste. Jonna Berg – ytterligare ett ungt snille som rekryteras av Expressen – menar att feminism är *Rock and roll all nite and party every day*. Annars är det mest att ha det jämställt och liknande fullträffar.

Sanningen är att flertalet av författarna knappast vet vad feminism är, de tror att det är samma sak som att ha självförtroende. Nästan

samtliga visar en nedslående oförmåga att skilja på privat och könspolitiskt, de tenderar att föra upp alla personliga motgångar, alla dåliga och kränkande erfarenheter på den bristande jämställdhetens konto: det är samhällets fel.

Trots att de flesta medverkande är mellan 20 och 30 skriver de typiskt pubertalt, det pendlar mellan spydigt övermod och gråtfull självömkan. Talande nog utmynnar flera av bidragen inte i feministiska utan i individualistiska credon. Karolina Ramqvist förklarar: "Jag vill ha kul och det är skitkul att vara stor och få göra vad man vill och aldrig behöva gå och lägga sig". Belinda Olsson skriver aningslöst om hur skönt det är att inte ha blivit som tjejerna i fikarummet på Volvo eller tjejerna i Angered som redan är inne på sitt andra barn. Även i framtiden kommer många kvinnors liv att utspela sig i Angered och på Volvo.

De här tjejerna vet inte att de har att göra med den förutsägbara urartningen och kommersialiseringen av den sexuella revolutionen.

Unga kvinnor far illa idag och visst måste könsroller diskuteras i en tid när den sociala och ekonomiska förändringstakten ständigt ökar. Därför är det synd att ett debattinlägg som *Fittstim* alltför mycket fått karaktär av en politiskt korrekt, kommersiellt och korkad kvällstidningsbilaga i bokform. Den hade behövt distansera sig från 70-talsfeminismens gamla postulat. Tyvärr lär vi få dras med förutsägbara produkter från det här läget ett tag till.

Kanske en uppföljare om hur hemskt det är för killar att fostras in i en traditionell, förtryckande könsroll och behovet av alternativa mandsideal – ett *Pittstim* med Tarik Saleh och PM Nilsson som redaktörer. Vore inte det spännande?

JONAS DE GEER